

Голубятнікова Н.В.

викладач кафедри менеджменту, Львівський регіональний інститут державного управління, nelia.golubiatnikova@gmail.com

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Розкрито основні тенденції розвитку глобальних фондових ринків в умовах цифрової економіки, наведено основні тенденції формування фондового ринку України, розкрито основні елементи механізму забезпечення кібербезпеки фондового ринку.

Ключові слова: фондовий ринок, цифрова економіка, кібербезпека, національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міжнародна організація комісій з цінних паперів.

Протягом всього періоду існування фондового ринку процес купівлі та продажу цінних паперів значно не змінювався. Фондові торги, як правило, відбувалися на фізичному місці, як правило, на фондовій біржі, і протягом певного періоду часу або в години торгівлі. Сьогодні важко уявити собі, що можливість інвестування завжди обмежувалася часом і простором, завдяки автоматизації торгівля цінними паперами перетворюється на миттєвий електронний обмін інформацією між покупцями та продавцями в будь-якій точці світу в будь-який час.

Результати досліджень проведені галузевою консалтинговою компанією Financial Insights представлені у доповіді «10 провідних стратегічних ініціатив з інформаційних технологій на світових ринках капіталу на 2006 рік: правила автоматизації», де зазначено, що глобальний фондовий ринок розвивається прискореними темпами і його зміни зумовлені регуляторними, технологічними та економічними факторами. Інтернет спричинив значні зрушення в поведінці та очікуваннях інвесторів. Жоден інший сектор світової економіки не зазнав впливу швидкого розвитку електронної комерції, як галузь цінних паперів. Відповідно, інвестори хочуть, щоб миттєва торгівля та доступ до інформаційних можливостей забезпечувалися переважно онлайн-технологіями. У всьому світі ринки і регулятори швидко відреагували на задоволення своїх потреб, що призвело до зростання швидкості торгівлі цінними паперами [1].

Базою розвитку цифрової торгівлі цінними паперами на глобальних ринках є Електронні комунікаційні мережі (Electronic communications networks ECNs) та електронні біржі, які функціонують як автоматизовані системи для торгівлі цінними паперами за межами фондової біржі. Проте багато інвесторів досі вважають, що пасивне укладання угод між покупцями та продавцями за допомогою автоматизованої торгівлі не може збігатися з можливостями фондової біржі забезпечити засоби для пошуку більш точної пропозиції та ціни пропозиції. Прихильники фондових бірж вважають, що це створює більш надійний механізм виявлення цін, ніж пасивне узгодження замовлень через електронні комунікаційні мережі [2].

Проте на глобальних ринках цінних паперів продовжують створюватися нові та більш сучасні електронні торгові майданчики, задовольняючи при цьому зростаючий попит на більш швидку торгівлю та доступ до інвестиційної інформації. Наприклад, злиття Нью-Йоркської фондової біржі з Archipelago Holdings змінила Нью-Йоркську фондову біржу на «гібридний» ринок цінних паперів, що дозволяє інвесторам розмішувати замовлення через NYSE Arca - нову автоматизовану торгову платформу або через традиційних брокерів. Великі або складні замовлення будуть продовжувати проходити через торговців, які безпосередньо працюють на біржі, а операції з обсягом до одного мільона акцій можуть проводитися брокерами в електронному форматі, що дозволяє значно скоротити час на проведення операцій [3].

Розвиток та широке застосування електронних торговельних майданчиків - це набагато більше, ніж новий швидкий спосіб торгівлі цінними паперами. Ці технології дозволяють компаніям, які мають допуск до торгів на нових електронних ринках, отримувати доступ до капіталу по всьому світу. Інвестори можуть купувати та продавати акції міжнародних компаній так само легко, як і укладати угоди купівлі-продажу на своїх місцевих ринках.

Розвиток українського ринку цінних паперів та його ефективна взаємодія з глобальними цифровими ринками на даний час неможливі без його трансформації, розбудови повноцінного, дієвого та ефективного фінансового ринку, збалансування всіх його сегментів, розбудови інфраструктури та зміцнення стійкості до загроз. Такі цілі поставлені в Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року, яка затверджена постановою правління Національного банку України № 391 від 18 червня 2015 р., та рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 30 червня 2015 р. № 931. Реформа фінансового сектору забезпечить умови ефективного функціонування та розвитку фондового сектору на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентного середовища згідно із стандартами Європейського Союзу. Це надасть можливість у подальшому, за рахунок залучення інвестиційних ресурсів, забезпечити сталий розвиток економіки та, зберігаючи внутрішню цілісність фондового ринку України, інтегруватися у європейський фінансовий простір [4].

Окрім розвитку фондового ринку та приведення його до європейських стандартів необхідно приділити особливу увагу впровадженню механізмів цифрової безпеки фінансових ринків України та їх регуляторів. Кібератаки у 2017 році призвели до збоїв в роботі фондових бірж, банківських установ, Національного депозитарію України, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках. Робота у напрямку посилення захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах учасників ринку має реалізовуватися з поступовим впровадження міжнародних стандартів, в тому числі стандарту в сфері захисту даних ISO/IEC 27001. Вразливість фінансових ринків та компаній-учасників на цих ринках залежить від інформаційних технологій, тобто комп'ютерних систем, баз даних та мереж, що прискорює зв'язок та автоматизує операції з фінансовими ринками та один з одним [5].

IOSCO (Міжнародна організація комісій з цінних паперів) визначила декілька ризиків для торговельних майданчиків та учасників ринку:

маніпулювання системою управління замовленнями, що призводить до неправильних подач, помилкових замовлень або замовлень, які не поширюються серед усіх брокерів, або нездатність подавати або замовляти маршрути,

порушення в системах торговельного контролю, що дозволяють проводити спостереження за маніпулятивними чи нелегальними методами торгівлі

порушення в системах управління ризиком в реальному часі, що призводить до помилкового розрахунку маржі

пошкодження цілісності ключових даних [6].

Регуляторні органи на глобальних ринках поступово вдосконалюють вимоги до кібербезпеки. Процес підвищення ефективності заходів кібербезпеки виглядає наступним чином:

Визначення основних цифрових активів інвестора.

Чітке розуміння механізму нормального функціонування мережі, її активності. Наприклад, точне розуміння електронних торговельних операцій дає групам безпеки базовий рівень, за допомогою якого можна виявити аномальну поведінку.

Використання пасивної системи моніторингу мереж, систем та використання даних.

Сприяння постійній оцінці ризиків для кожної машини для визначення пріоритетних ризиків, які потребують додаткової уваги.

Поліпшення інтеграції безпеки з можливостями аналізу та механізмами реагування на інциденти, такими як відстеження атакуючого або карантин уражених систем [7].

Отже, на фондових ринках, що постійно розвиваються, учасники ринку та регулятори повинні регулярно адаптуватися та реагувати на нові виклики. Кібернетична безпека є, мабуть, однією з найбільших важливих проблем, з якими стикаються учасники ринку та регулятори сьогодні. Важливим елементом кібербезпеки фондових ринків є обмін інформацією між учасниками ринку та регуляторами. Регулятори цінних паперів можуть і повинні сприяти обміну інформацією. Беручи до уваги міжнародний характер кібер-ризиків, існує потреба в обміні інформацією на міжнародному рівні, в першу чергу через IOSCO, яка надає можливості по створенню або просуванню механізмів на міжнародному рівні для досягнення більшої ефективного механізму обміну інформацією.

Безперечна та ефективна робота інфраструктури фондового ринку має важливе значення для підтримання та сприяння фінансовій стабільності та економічному зростанню України. Помилки в управлінні фондовим ринком можуть бути джерелами фінансових потрясінь, таких як дисбаланс ліквідності та втрати кредиту, або через основний канал. Рівень кібер-стійкості, що сприяє оперативній стійкості фондового ринку України, може бути визначальним чинником загальної стійкості фінансової системи та економіки.

Список використаних джерел

1. Financial Insights Releases Annual Top 10 Strategic IT Initiatives for Capital Markets; Trade Cycle Automation Key Initiative for Capital Markets in 2006 [Electronic resource]. – 2007. – Access mode: <https://www.idg.com/news/financial-insights-releases-annual-top-10-strategic-it-initiatives-for-capital-markets-trade-cycle-automation-key-initiative-for-capital-markets-in-2006/> – Title from the screen.
2. Michael Bauch. The Global Electronic Stock Market [Electronic resource]. – 2010. – Access mode: <http://www.investopedia.com/articles/06/globalelectronicmarket.asp> – Title from the screen.
3. New York Stock Exchange Trading information [Electronic resource]. – 2017. – Access mode: <https://www.nyse.com/markets/nyse/trading-info> – Title from the screen.
4. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – 2015. – Національний банк України. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32802659
5. Новини Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua/press/news/do_uvagi_shhodo_roboti_postrazhdalikh_vid_kiberataki_sistem_fondovogo_rinku
6. Cybersecurity in Financial Markets and Exposures [Electronic resource]. – 2017. – Access mode: <http://corvil.com/trending/content/cybersecurity-financial-markets-risks-and-exposuresasp> – Title from the screen.
7. Cyber Security in Securities Markets – An International Perspective Report on IOSCO's cyber risk coordination efforts [Electronic resource]. – 2016. The International Organization of Securities Commissions – Access mode: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD528.pdf> – Title from the screen.

Golubiatnikova N.V.

THE INFLUENCE OF DIGITAL ECONOMY ON THE DEVELOPMENT OF THE STOCK MARKET IN UKRAINE

Abstract. The main tendencies of development of global stock markets in the conditions of digital economy are revealed, the main tendencies of formation of the stock market of Ukraine are outlined, the main elements of the mechanism of providing cybersecurity of the stock market are revealed.

Key words: stock market, digital economy, cybersecurity, national commission on securities and stock market, International organization of securities commissions.